

som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen) foreslog, men som bekendt var det ikke en meget fuldkommen Tvangsafsløsningslov, som den Gang efter den sidste Afstemning forelaa, thi det ærede Medlems Lovforslag muliggjorde jo, at Fæstevæsenet kunde være ved endnu i hundrede Aar.

Scavenius: Grunden, hvorfor jeg har bedet om Ordet, er den, at jeg ønsker at fremkomme med nogle Udtalelser, mere om Sagen i dens Almindelighed end om de enkelte Vædringsforslag, som idag ligge til Afstemning; jeg skal imidlertid ogsaa komme til at omtale disse. Det forekommer mig, at en Regjering kunde vælge 1 af 3 Veie at gaa frem paa i denne Sag. Enten kunde Regjeringen stille sig paa det Standpunkt, at den erklærede, at efterat Loven af 19de Februar 1861 havde ordnet selve Fæsteforholdet paa en fornuftig Maade, og efterat vi i Sommer havde faaet en Lov, der ligeledes ordner Forpagningsforholdene, var der nu ikke Grund til ad Lovgivningsveien at gribe ind i Fæstelovgivningen, og at de Duffer, som Alle nærede om Selveiendoms Fremme, nok vilde vise sig at kunne realiseres ad Frivillighedens Veie. Et saadant Standpunkt tror jeg meget godt kunde forsvares; men paa den anden Side antager jeg ogsaa, at det vilde kunne forsvares, om Regjeringen vilde erklære, at den maatte betragte det som værende i det Almindeliges Interesse at fremkomme med en Lov, der een Gang for alle opgjorde Spørgsmaalet. Det er den Veie, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen) forsøgte paa at faa Rigsdagen og Regjeringen til at gaa ind paa ifjor. Den forrige Regjering gik, i alt Fald til en vis Grad, i Principet ind paa den Veie ved sine Udtalelser igjennem den daværende Indenrigsminister. Saar er der i det andet Thing fremkommet et Forslag, som paa lignende Maade søger at løse Vanskelighederne. Jeg tror som sagt, at det maatte meget vel kunne forsvares, om Regjeringen ved sine Overveielser var kommen til det Resultat, at dette var Maaden at bringe dette Spørgsmaal ud af Verden paa. Den Vanskelighed, der jo ganske vist knytter sig hertil, nemlig om det Afdrag,

som jo Alle ere enige om, at der skulde betales for Fæstetvangen, skulde komme mere direkte Bøndestanden tilgode, eller indbetales i Statskassen, var dog vistnok en Vanskelighed, som man ved nærmere Overveielse og Forhandling imellem de forskjellige Anskuelser maatte kunne komme ud over. Forøvrigt maa jeg sige, at jeg er enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille), som forleden udtalte sig ganske bestemt imod, at, naar et saadant Afdrag skulde gives, det da skulde indflyde i Statskassen. Skal det gives, saa maa, det indrømmer jeg, den Del af Kjøbesummen, som betales af Godseieren for at blive fri for Fæstetvangen, saa direkte som muligt komme Bøndestanden tilgode. Heller ikke tror jeg, at den anden Vanskelighed, der er opstaaet ved den forrige Regjering's Fordringer om større Jordfrihed, vil være uovervindelig. Jeg antager, at man har lagt meget for megen Vægt paa den Forstjæl, som nu i Lovgivningen er paa Bøndejord, der er fri for Fæstetvang, og Hovedgaardstjod; denne Forstjæl er til Syvende og Sidst overordentlig lidenden, og al Fæstetjod vil jo om forholdsvis kort Tid, naar den først gik over til Selveiendom, ogsaa blive fri for Fæstetvang. Der er endnu en tredie Veie, som man kunde gaa, nemlig at forbedre den nuværende Fæstelovgivning. Det er en Veie, som det er blevet gjort stærkt gjældende her i Thinget, at det ifjor i Landstinget i Fæstefagen nedsatte Udvalg havde anbefalet. Man har paa Landstingsudvalgets Udtalelser støttet den Mening, at der skulde være meget god Udsigt til, at Landstinget nu vilde gaa ind paa den Veie, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen) iaar har forsøgt at flaa ind paa, og som den høitærede Regjering har sluttet sig til. Hvad imidlertid Landstinget vil gaa ind paa eller ikke, er jo ikke godt at vide, men jeg tror rigtignok ikke, at man af Landstingsudvalgets Betænkning er berettiget til at slutte, at Landstinget vil gaa ind derpaa. Denne Betænkning har udtaalt, at Sagen burde gjøres til Gjenstand for en omhyggelig Overveielse, at Regjeringen burde indhente saa vidtløftige og